כמים חיים

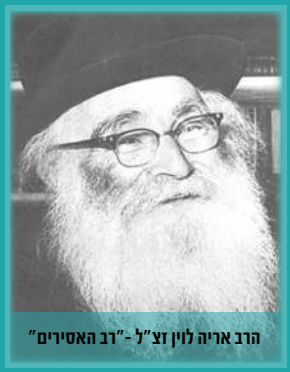
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

ב' אב תשע"ח

פרשת מטות-מסעי

דרך חיים

פרשת מטות פותחת בדיני נדרים, ואומר הפסוק על הנודר "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה". בהבנה פשוטה הכתוב עוסק באיסור של אדם לחלל את נדרו ולעבור על מה שקיבל על עצמו בלשון נדר.

מוסיף השל"ה הקדוש שעל האדם להיזהר לא רק בדברים אותם קיבל בלשון נדר אלא באופן כללי בכל דבר היוצא מפיו, שלעולם יקפיד שיהיה הן שלא הן ולאו שלו לאו. על דרך זו הסביר ר' ישראל מקוז'ניץ, בעל 'עבודת ישראל', את סיום הפסוק "ככל היוצא מפיו יעשה". אדם אשר יקפיד שיהיה דיבורו מדויק, שגם דיבוריו בענייני חולין יהיו מדוייקים ונאמנים ממש כדיבורי קודש, ויקפיד שלא לחלל את דברו ממש כדברים שבקדושה- שכרו ש"ככל היוצא מפיו יעשה" הקב"ה. אדם שמדייק בדבריו ושומרם בנאמנות אף הקב"ה נוהג עימו מידה כנגד מידה לייחס ערך לכל דבר, עד שבכוחו "ותגזור אומר ויקם לך"- שכל דבריו, גזרותיו וברכותיו יתקיימו.

בהקשר זה ישנו סיפור מופלא ונורא על רבי פנחס מקוריץ, תלמיד חבר של הבעל שם טוב. רבי פנחס התאכסן בליל הסדר אצל משפחה חשוכת ילדים אשר אירחו אותו באופן מיוחד במינו. רבי פנחס היה כל כך שבע רצון עד שבסיום החג שאל את האשה מה חפצך, שאלתך ובקשתך מה' יתברך? אמרה לו האשה 'הקב"ה חנן אותנו בעושר ובריאות אבל לא זכינו לפרי בטן'. נשבע לה רבי פנחס מקוריץ שבעוד שנה תחבוק בן. הזדעזעה האשה ואמרה לו: 'היה כאן צדיק גדול ואמרתי לו שלא נעניתי ולא זכיתי לפרי בטן, ונשבע לי שלא יהיו לי ילדים ועלי לקבל את הגזר דין באהבה, משום שאין לי אפשרות ללדת מצד טבעי. ומה אעשה עתה עם שתי השבועות הסותרות שלכם?!'. אמר לה רבי פנחס מקוריץ: 'אני, שמעולם לא הוצאתי דבר שקר מפי, ברור לי ששבועתי תתקבל בשמים, שכן הפסוק אומר "לא יחל דברו- ככל היוצא מפיו יעשה"'. אכן כך היה, וכעבור שנה זכו בני הזוג לילד בריא.

לאחר כמה שנים התרחשה סערה גדולה סביב דפוס סלאוויטא שהוציאו מהדורה חדשה לתלמוד הבבלי. לדפוס וילנה, הדפוס המוכר והידוע, הייתה הסכמה לחרם למשך עשר שנים

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

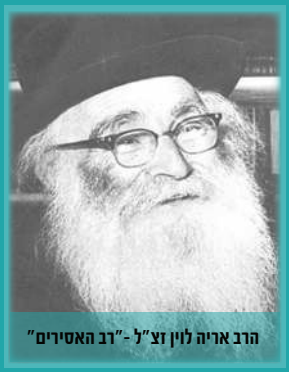

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

בהם לא יוכל אף דפוס להדפיס את הש"ס על מנת שלא לגרום לבעלי הדפוס להפסדים בשל ההשקעה המרובה של הוצאות ההדפסה. אך בדפוס וילנה הצליחו לסיים את הדפסת כל המסכתות בתקופה קצרה מעשר שנים, ונוצר דיון האם דפוס סלאוויטא (שהיה בבעלות בנו ונכדיו של רבי פנחס) יכול להוציא את הש"ס במהדורתו למרות שלא תמו עשר שנים מיום החרם. במחלוקת זו נחלקו קהילות שלמות בעולם היהדות וגדולי ישראל. בין היתר היה רבי עקיבא איגר מעורב בעניין, והגיעה אליו השמועה שאומרים שאינו יכול לעסוק בסוגיה משום שהוא נוגע בדבריו דרך נכדים משותפים עם רבי פנחס מקוריץ. בעקבות זאת כתב רבי עקיבא איגר שאינו מוחל על כבוד התורה. לאחר זמן מצאו גוי תלוי בבית חרושת שהיה בבעלות נכדיו של רבי פנחס. בעקבות זאת העלילו משומדים עלילה עליהם עד שנענשו והוגלו לסיביר. לאחר בירור התגלה שמעליל העלילה היה אותו ילד שנולד מברכתו של סבם- רבי פנחס...

אמר הסבא ר' אריה שמסיפור זה אנו למדים מהו כוחו של דיבור של אדם השומר את פיו- שיש בכוחו לגזור גזירות גם נגד סדרי הטבע. אך מאידך אנו למדים שלעתים הדרך היא דרך האמונה הפשוטה, בלא להתנגד להנהגת ה' באמצעות מופתים והתנגדות לדרכי הטבע, אלא "הולך בתום ילך בטח".

שבת שלום ומבורך!

שלכם בהוקרה רבה,

חיים אידלס

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

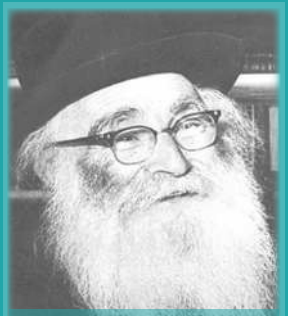

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בדרכו של ר' אריה

סיפר אחד מתלמידי ישיבת 'מרכז הרב' בירושלים על תפילתו של ר' אריה בימים הנוראים בישיבה:

"בתפילת מוסף של ראש השנה, עבר לפני התיבה ר' אריה, שקולו היה כבר חלוש וצרוד. עד אותו יום לא הכרתי את ר' אריה, ומששאלתי את חברי על מה ולמה נותנים לזקן שכזה להתפלל ולא מטילים זאת על אדם צעיר שקולו נאה, אמרו לי: "חזקה" זו בידו עוד מימי הראי"ה קוק זצ"ל.

בחזרת הש"ץ החל ר' אריה לומר בבכי, ברגש ובדחילו את קטע התפילה "אבינו מלכנו זכור רחמיך וכבוש כעסך וכלה דבר וחרב ורעב ושבי...", וכאשר הגיע לקטע האחרון "והסר שנאת חינם מעלינו ומעל כל בני בריתך" אמר זאת בקול זעקה גדולה ומרה, שקולה מהדהד באזניי עד עצם היום הזה...

רק מי שאהבת ישראל בערה בקרבו כל כך יכול היה 'לתבוע' מריבונו של עולם שימנע מאתנו שנאת חינם".

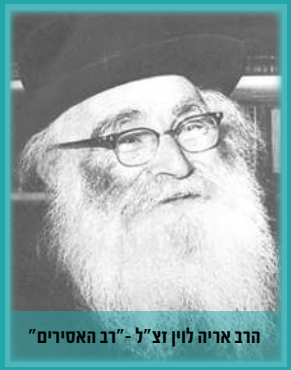
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

ביום חמישי הקרוב ניכנס לראש חודש אב, החודש עליו אמרו חז"ל "משנכנס אב ממעטים בשמחה" על שם חרבנות שני בתי המקדש שהתרחשו בחודש זה. עלינו לעסוק בקינה על צער השכינה בימים אלה, לתת את ליבנו לחשב חשבונו של עולם על מה נענשנו כך, שהרי לימדונו רבותינו שכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו נחשב כאילו נחרב בימיו. ומאידך כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה.

בדיני תשעת הימים ישנו חילוק; מנהג בני אשכנז הוא שהדברים האסורים בתשעת הימים אסורים לכל אורכם. לעומתם בני ספרד נוקטים שרוב האיסורים חלים רב מהשבוע שחל בו תשעה באב. אלא שבשנה זו, בה תשעה באב חל בשבת ולכן נדחה ליום ראשון, ישנם איסורים רבים אשר לא נוהגים למנהגם.

לגבי הדברים אשר נוהגים בהם איסור במהלך כל תשעת הימים, כל אחד כפי מנהגו, שעת איסורם כבר מערב ראש חודש אב משעת השקיעה (19:51), ויש מקילים ואוסרים רק משעת צאת הכוכבים (20:12). אדם שנוהג להתפלל ערבית בשעת פלג המנחה, משעה זו (18:18) נאסרים עליו איסורים אלה.

למנהג בני אשכנז אין אוכלים בשר כבר מליל ראש חודש אב. לעומת זאת, בקרב בני ספרד ישנם מנהגים שונים בדבר אכילת בשר, וכל אחד יעשה כמנהגו; יש שנמנעו מאכילת בשר החל מראש חודש, יש שנמנעו כן מאחרי ראש חודש (בשנה זו מיום ראשון- ג' אב) ויש שממשיכים לאכול בשר עד השבוע שחל בו, כלומר מותרים באכילה לכל אורך השבוע הבא. לדעת רבותינו הספרדים בשר שנשאר משבת מותר באכילה גם לנוהגים להחמיר בשבוע הבא, וכן התירו לאכול בשר בסעודת מלווה מלכה.

איסור אכילת בשר הוא בין על בשר בקר ובין על בשר עוף. איש או אישה המכינים אוכל לשבת ומעוניינים לטעום מעט מן התבשיל על מנת לדעת אם יש להוסיף תבלין- יכולים לעשות כן, אך אין לאכול מעבר לכך. מותר לעשות שימוש בסיר בשרי עבור הכנת תבשיל

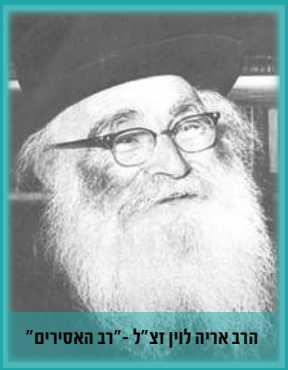
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

פרווה, אפילו אם בישלו בו בימה האחרונה.

נכון להימנע מלתת בשר או עוף לילד בן שש ומעלה, משום שכיום ישנם תחליפי בשר טובים. אמנם ילד שיש לו צורך בריאותי לאכול בשר- מותר לתת לו בשר עד גיל בר-מצוה. אשה בתוך שלושים יום מלידתה- מותרת באכילת בשר בתשעת הימים.

מנהג אשכנז שלא לשתות יין כבר מליל ראש חודש. כשגם בזה יש מהספרדים שהמשיכו בשתיית היין אף בשבוע שחל בו תשעה באב. אמנם הספרדים הנוהגים כדעת מרן השלחן ערוך נמנעו לשתות יין כבר מראש חודש אב. הנוהגים להימנע משתיית יין נמנעים גם מלתת יין בתבשילים ומאפים. בדיעבד אם נתנו יין בתבשיל נכון לשמרו בהקפאה עד לאחר תשעה באב, אך אם טעם היין בטל ולא מורגש- מותר לאכול את התבשיל או המאפה גם בתשעת הימים.

אכילת בשר ושתיית יין מותרות בסעודת מצוה; בגדר זה נכללות סעודת ברית מילה, פדיון הבן, הכנסת ספר-תורה, סיום מסכת גמרא / סדר משניות / ספר מהתנ"ך עם פירוש. בשנה רגילה האשכנזים נמנעים מלהזמין לסעודה שכזו יותר מעשרה מוזמנים, אמנם בשנה זו שתשעה באב נדחה ליום ראשון מנהגם כמנהג בני ספרד להזמין לסעודה מספר מוזמנים כפי רצונם.

למנהג בני אשכנז אין לכבס ולגהץ בגדים החל מליל ראש חודש אב, וכן לא משתמשים בבגדים או מצעים מכובסים ונקיים. לכן, הדבר הנכון ביותר הוא 'להכין' בגדים לתשעת הימים. הכנה זו נעשית על ידי שימוש לזמן מה במספר הבגדים הנצרך לתשעת הימים קודם ליל ראש חודש אב- ובכך יוכל לשוב וללבשם במהלך תשעת הימים, ששוב לא נחשבים כמכובסים. בדיעבד אדם שלא הספיק להכין בגדים יוכל במהלך תשעת הימים להוציא בגד נקי מהארון ולדרוך על גביו באופן שיתלכלך מעט (ולכן לא מועיל בזה מה שמניח אותם על

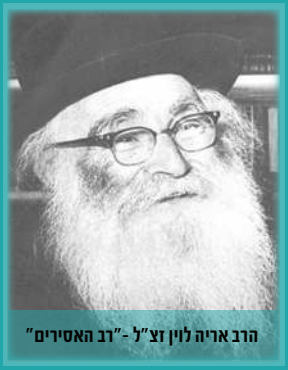
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

גבי רצפה נקייה ודורך עליהם עם גרביים נקיות)- ובכך יוכל להשתמש בהם בתוך תשעת הימים.

כאמור זמן איסור כיבוס חל מליל ראש חודש אב. אך אם בדיעבד איש או אשה הפעילו את מכונת הכביסה כך שהמשיכה את פעולתה לאחר צאת הכוכבים- ניתן לייבש את הבגדים במייבש (ולא לתלות על החבל- משום 'מראית עין') ולהשיבם לארון.

בגדים של קטנים (עד גיל שלוש-ארבע) אשר התלכלכו ויש צורך לכבסם- מותר לעשות כן. באם מכבס בגדים שכאלו ניתן להוסיף אליהם בגדים נוספים של הילדים הקטנים, אף שאינם מלוכלכים עד כדי כך שנצרכים בדחיפות לכיבוס. אמנם אין להוסיף אליהם את בגדי הגדולים (כשלעניין זה קטנים נחשב כל שקטן מגיל שבע).

בני אשכנז נהגו להימנע מלרחוץ עצמם במהלך תשעת הימים. אמנם כל זה היה בארצות הקור, אך כאן בארץ ישראל שמזג האוויר חם, ובמיוחד בתקופה זו, ניתן להקל למי שזקוק לכך שיתקלח לזמן קצר תחת זרם מים קרים בלבד. אדם שקשה לו הדבר במיוחד יוכל להשתמש במעט מים פושרים לצורך הדבר. כן מותר להשתמש בסבון במקומות המלוכלכים בלבד. אך בערב שבת ניתן להתקלח לכבוד שבת קודש במים חמימים למי שנוהג כן במהלך כל השנה. גם במקלחת זו נשתמש בסבון במקומות המלוכלכים בלבד. עד גיל שלוש ניתן לרחוץ את הילד כרגיל באמבטיה. מאחר גיל שלוש עד גיל בר-מצווה מותר לקלחו במקלחת בלבד עם מים פושרים ולמעט בשימוש בסבון.

הטבילה במקווה לכבוד שבת קודש מותרת בתשעת הימים, כשיש להשתדל לטבול במים קרים ובאם לא ניתן יטבול במים חמימים בזריזות. היתר זה שייך גם במי שלא מקפיד לטבול מידי שבת. אדם הנוהג לטבול מדי יום לתוספת קדושה וטהרה יכול לנהוג כן גם בתשעת הימים באופן זה.

בני אשכנז שנוהגים להימנע מרחיצה בכל תשעת הימים נמנעים מללכת לבריכה או לים,

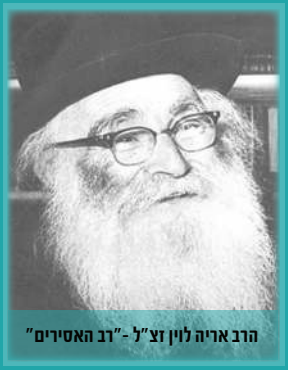
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

שגם הם נחשבים בכלל רחיצה. כן אין להיכנס לסאונה בימים אלה. אמנם אדם שזקוק לשחייה בבריכה טיפולית מטעמים רפואיים- יכול לעשות כן עפ"י צרכיו הרפואיים, ויתן דעתו שלא ליהנות מהשהות בבריכה ומהרחיצה לאחריה.

המעוניין לשלוח אל הרב אידלס שאלות הלכתיות (בלבד) מוזמן לשלוח דרך אתר:
עמותת איש צדיק היה,
מדף: שו"ת עם הרב חיים אידלס
תשובות יישלחו לשואלים ויפורסמו באתר ובעלון.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

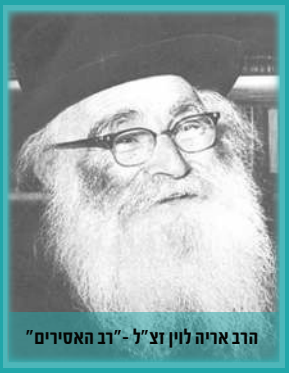

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | אנו מתכוננים לחתונת בתנו שתיערך בי"ג אב, האם יש מניעה לקנות בגדים בתשעת הימים? נציין, שכמובן הזמן להתארגנות קצר וישנן הנחות במספר מקומות.

תשובה | ראשית מזל טוב, שיבנו בית נאמן בישראל.

מותר לכתחילה לקנות לשם כך, ואפילו בשבוע שחל בו תשעה באב (על אף שהשנה אין 'שבוע שחל בו'), מכיוון שכל ההכנה לחתונה נחשבת כצורך מצווה ובדבר שהוא צורך מצוה לא גזרו. וכן פסק למעשה מרן הרמ"א (אורח חיים סי' תקנ"א), וכמו שהרחיב בעל בצל החכמה (ח"ד סי' קנ"ב). אך כמובן שאם יש דברים שניתן לקנות קודם תשעת הימים או אחרי תשעה באב יש להשתדל לעשות כן. אמנם ודאי שאין לחדש את הבגדים החדשים עד החתונה.

שאלה | האם מותר לעשות "חנוכת הבית" בראש חודש אב?

תשובה | לספרדים יש מקום להקל לעשות בראש חודש עצמו, אבל האשכנזים ממתינים בכך עד אחרי י' באב. שכן על אף שבניית בית בארץ ישראל היא מצווה, כמו שכתב המגן אברהם (אורח חיים סימן תקס"ח) עפ"י דברי הרמב"ן, אבל אין זו מצווה גמורה עד כדי כך שנקל בעניין חנוכת הבית בימי צער אלה (לבושי מרדכי ח"א סי' ק"א).